

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

03 Temmuz 2014 Perşembe

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

03 Temmuz 2014 Perşembe

----0----

K O N U

Sayfa

Türkiye Cumhuriyeti ile İran İőlam Cumhuriyeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/940)

1:8

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:8

Büyükelçi Murat Salim ESENİ (Dıőıő.Bak. Müsteşar Yrd.)	1
Hüőnü DİLEMRE (Ekonomi Bak.Müsteşar Yrd.)	1:2
Ali Haydar ÖNER (Isparta)	2
Osman Aşkın BAK (İstanbul)	2
Rıfat SAİT (İzmir)	2:3
Madde 1, 2, 3	3
Önerge	3
Ali Haydar ÖNER (Isparta)	3:5, 7:8
Osman Aşkın BAK (İstanbul)	5
Ali şAHİN (Gaziantep)	5:6
Burhan KAYATÜRK (Van)	6
Büyükelçi Murat Salim ESENİ (Dıőıő.Bak. Müsteşar Yrd.)	6:7, 7
Mehmet Ali EDİBOğLU (Hatay)	7

Açılma Saati: 14.30

Kapanma Saati: 15.06

3 Temmuz 2014 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.30

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Şaban DİŞLİ (Sakarya)

SÖZCÜ: Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP: Ahmet Berat ÇONKAR (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Toplantı yeter sayımız vardır.

Dışışleri Komisyonunun 24' üncü Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 21' inci toplantısını açıyorum.

Bugünkü gündemimizde İran ile imzalanan tercihli ticaret anlaşmasını görüşmeyi planlıyoruz.

Başın mensuplarına teşekkür ediyorum, gündemin maddesine geçiyorum.

Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/940) esas numaralı tasarı 17 Haziran 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 24 Haziran 2014 tarihinde de esas olarak Komisyonumuza, tali olarak da Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir. Her iki komisyonumuz da bu konuyu mevcut çalışma ortamlarında görüşmeye alamayacaklarına dair yazılı beyanda bulunmuşlardır.

Sözü Dışışleri Bakanlığımız Temsilcisine veriyorum.

Sayın Büyükelçi Murat Esen, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MURAT SALİM ESENLİ – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti arasında tercihli ticaret anlaşması Sayın Başbakanımızın 28-29 Ocak 2014 tarihlerinde gerçekleştirdikleri İran ziyareti sırasında Ekonomi Bakanımız Sayın Nihat Zeybekci ile İran Sanayi, Ticaret ve Madenler Bakanı Mohammad Reza Nematzadeh tarafından imzalanmıştır. Bahse konu anlaşmanın temel amacı, iki ülke arasındaki tarifelerin indirilmesi ve tarife dışı engeller ile tarife benzeri engellerin ortadan kaldırılması, iki ülke arasında adil rekabet koşullarının yaratılması, güvenli ve öngörülebilir bir ortam tesis edilmesi ve ticaretin çeşitlendirilmesi suretiyle Türkiye ile İran arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve teşvik edilmesidir.

Söz konusu anlaşma kapsamında Türkiye'nin altılı gümrük tarife pozisyonu bazında 140 tarım üründe İran'a tarife indirimi ve kota artırımı, İran'ın da altılı gümrük tarife pozisyonu bazında 125 sanayi üründe Türkiye'ye tarife indirimi sağlaması kararlaştırılmıştır. Mezkûr anlaşmanın İran tarafında onay sürecinin 2014 Mayıs ayında tamamlandığı İran makamlarınca bildirilmiştir. İran'la 2012 yılında 22 milyar dolara çıkan ikili ticaret hacmimiz, 2013 yılında 15 milyar dolara gerilerken ülkemiz aleyhine olan ticaret açığı da 2 milyar dolardan 6 milyar dolara çıkmıştır. Sayın Başbakanımızın 2009 yılında Tahran ziyareti sırasında ortaya konan ve İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'nin 9-10 Haziran 2014 tarihlerinde ülkemizi ziyareti esnasında da teyit edilen 2015 yılı için 30 milyar dolarlık ikili ticaret hacmi hedefine ulaşılması açısından söz konusu anlaşmanın yürürlüğe girmesi önem arz etmektedir.

Takdirlerinize saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Hüsnü Dilemre, sizin ilave edeceğiniz bir husus varsa buyurun.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Teşekkür ediyorum efendim. Ben de saygıyla selamlıyorum değerli Komisyon üyelerini.

Efendim, çok kısa olarak İran'ın bu TTA'yla, tercihli ticaret anlaşmasıyla Türkiye'ye tarife indirimi sağlayacağı ürünler arasında başta sabunlar, parfümeri ve şampuanlar olmak üzere temizlik ürünleri, plastik malzemeler, orman ürünleri, mobilya, hazır giyim ve ev tekstili, çelik ürünleri, demir ve demir dışı metaller, beyaz eşya ve elektrik elektronik ürünleri yer almaktadır. Bütün bu

ürünlerde Türkiye'nin dünyaya ihracatı 2013 yılında 40,8 milyar dolar, yaklaşık 41 milyar dolar olmuştur. Bu meblağ Türkiye'nin aynı yıl gerçekleştirdiği toplam ihracatın yaklaşık yüzde 27'sidir. 2010'dan beri de ihracatımızın hep 1/4'ünden fazla olmuştur bu ürün grubu.

Yine aynı dönemde bu ürün grubunda İran'a gerçekleştirdiğimiz ihracatımız toplam 4 milyar ABD Doları olurken liste kapsamındaki ürünlerde 612 milyon ABD Doları tutarında ihracat yapılmıştır. Bu ürünlerin İran'la ihracatımızdaki payı yüzde 14,6'dır 2013 yılı itibarıyla. Bu rakam 2010'da yüzde 28, 2011'de yüzde 27 idi. Diğer taraftan, söz konusu TTA kapsamında İran'a taviz verilen tarım ürünlerinde ülkemizin dünyaya toplam ithalatı 2013 yılında 811 milyon ABD Doları olarak gerçekleşirken bunun yüzde 3'ü İran'dan gerçekleştirilmiştir yani yaklaşık 25 milyon dolar tutarında. Ayrıca söz konusu TTA kapsamında İran'a taviz verilen tarım ürünlerinin İran'dan yapılan toplam ithalat içerisindeki payı binde 2 seviyesindedir.

Türkiye'nin TTA kapsamında, bir bölümü tarife kotasına tabi olmak üzere İran'a taviz vermeyi kabul ettiği tarım ürünleri arasında da bazı su ürünleri, hurma, baharatlar, balık yağları, bazı unlu mamuller ve etil alkol yer almaktadır. Biraz önce Sayın Büyükelçimizin de sundukları gibi, bu konu 637 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ekonomi Bakanlığına verdiği görev ve yetkiler çerçevesinde yürütülmüştür. Aldığımız bilgiye göre İran tarafı bütün "process"ini, bütün süreci tamamlamış, bizim de süreci tamamlamamızı beklemektedir yürürlüğe koymak üzere bu anlaşmayı. Dolayısıyla, ülkemizin Avrupa Birliğiyle ortak ticaret politikası haricinde ticari tavizleri içeren ve ST anlaşmaları dışında taviz alışverişi yaptığı ilk anlaşma İran Anlaşması'dır. Biz anlaşma kapsamında iki ülkenin birbirine sağlamış oldukları tavizleri daha da genişletmek üzere çalışmayı taahhüt ettiklerini arz etmek istiyoruz ve bunun gerçekten iki ülkenin önümüzdeki dönemde artan ekonomik iş birliğinin temelini oluşturacağına inanıyoruz.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Öner, buyurun.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Dışişleri Bakanlığının değerli yetkilileri, değerli katılımcılar; İran'la olan ilişkilerimiz beklenen düzeyde değildi. Sınır kapılarının artması da önem taşıyor ama en önemli değişiklik İran'daki yönetim değişikliği. Sayın Ruhani'nin görevi üstlenmesinden sonra onlar da yakın komşuları Türkiye'yle olan ticaret hacminin genişlemesini uygun bulmuşlar, bizim için de sevindirici. Biz de destekliyoruz. Ancak, enerji amaçlı ithalatın bedelinin düşürülmesi formülleri de geliştirilmeli.

Bir diğer husus da dikkat çekici. İran'da yasa dışı yollara sapan Zencani yargılanıyor, Türkiye'deki arkadaşı kollanıyor. Bu durum da ülkemiz adına iyi olmayan bir görünüm taşıyor. Bu vesileyle bunu da not olarak düşmüş olalım.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Bak, buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye-İran Dostluk Grubu Başkanı olarak bu tercihli ticaret anlaşmasının hazırlanması süreci içerisinde İran'dan sorumlu Bakanımız Sayın Cevdet Yılmaz'la beraber, değerli bürokratlara birlikte çalıştık, süreci yakından takip ettik.

Gerçekten Türkiye ve İran, bölgesinde iki büyük ülke ve ikisinin de nüfusları yaklaşık olarak 75 milyon civarında ve büyük bir pazar. Tabii, bu pazarda bazı ürünlerde İran'ın koyduğu gümrük vergilerinin yüksek oluşu nedeniyle bizim ihracat oranımız azdı, tersine bir ticaret oluşuyordu. Bu rakamı Sayın Başbakanımızın ziyareti esnasında 30 milyara çıkarmak gibi bir hedef konuldu. Sayın Ruhani'nin yönetime gelmesiyle beraber de bu süreç hızlandı. Ben hem özellikle doğu illerindeki ve güneydoğudaki sanayicilerin buraya yapacakları yatırımlarla İran'a daha fazla ürün satacaklarına ve bu ortaya konan hedefe ulaşmalarında tercihli ticaret anlaşmasının büyük önem arz ettiğine inanıyorum ve hedeflenen rakama doğru ülkemiz bu ticareti götürecektir.

Ben önemli bir anlaşma olarak değerlendiriyorum. Çünkü oradaki tüccarların da, bizim tüccarlarımızın da beklediği konular. Özellikle temizlik maddelerinde, orman ürünlerinde, mobilyada karşılaştığımız sorunlar vardı, oraya ihracatta korumacılık vardı. Bu süreçte emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, bu konuda çalışan değerli bürokratlara. Ben onların bizzat çalışmalarına şahit oldum, önemli bir iş başardılar. Bu süreçte emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum. Hayırlı olmasını temenni ediyorum. Çünkü İran'la olan ticaret bizim bölgedeki gücümüzü daha da artıracaktır diye düşünüyorum.

Hayırlı olsun temennilerimi iletiyorum.

BAŞKAN – Sayın Sait, buyurun.

RIFAT SALT (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Evet, ben de İran'la yapılacak olan bu tercihlî ticaret anlaşmasının önemine vurgu yapmak istedim. Aynı zamanda İzmir Ticaret Odasının da bu anlaşmanın hemen arkasından bir fuara, İran'da bir sergiye katılacağını ve bu yüzden de İzmir açısından da - İzmir Milletvekili olarak söylüyorum- önemli olduğunu vurgulamak istiyorum.

Aynı zamanda, hem İran hem Türkiye çok önemli bir bölgenin iki önemli faktörü, yılların eski iki ülkesi ve umuyorum ki bu ticaret anlaşması kritik olan bu bölgedeki durumun da yumuşamasında, iyileşmesinde bir katkı sağlar. Özellikle muhalefet partilerinin de Genel Kurulda bu anlaşmanın bir an önce onaylanmasına destek vermelerini rica ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen başka üyemiz olmadığı cihetle tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İRAN İSLAM CUMHURİYETİ ARASINDA TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR

KANUN TASARISI

MADDE 1-(1) 29 Ocak 2014 tarihinde Tahran'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(1/940) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın komisyon raporu hakkında İstanbul Milletvekili Osman Aşkın Bak, Kırşehir Milletvekili Abdullah Çalışkan, Rize Milletvekili Hasan Karal'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Toplantıyı kapatmadan önce, bugün aslında toplanmayacaktık. Fakat Genel Kurul çalışmaları devam ettiği için Komisyonumuzun da çalışma yapma imkânı mevcut. Genel Kurul devam ettiği sürece de bu imkânı sahip olacağız. Tabiatıyla, bazı üyelerimizin özellikle Musul konusunda Komisyonumuzun bir toplantı yapması talebi mevcuttur. Bu talebi aldım, ilk aşamada gereğini yaptım. Ancak, dün Genel Kuruldaki görüşmelerde de ifade ettiğim çerçevede canları tehlikede olan insanlarımızla bilgi alma arasında bir tercih yapmak mecburiyeti hasıl oldu. Bu nedenle şu ana kadar bu toplantıyı gerçekleştiremedik. Ancak, bugün bazı iyi haberler geliyor. Henüz daha, özellikle şoförlerimizin güvenli bölgeye intikal etmediğine dair bilgi mevcut. O nedenle, bunu resmen teyit etme imkânına da sahip değiliz. Ancak, inşallah Musul'da tutulmakta olan vatandaşlarımız, kardeşlerimiz serbest kalıp Türkiye'ye döndükten sonra böyle bir toplantıyı Meclis Genel Kurul çalışmaları da devam ediyorsa tekrar yapmak için gerekli girişimlerde bulunacağım. Şu aşamada, maalesef, bu arkadaşlarımızın can tehlikesiyle bilgi alma ihtiyacı arasında kurduğumuz dengede bu toplantının bu aşamada yapılamaması durumu ortadadır, bunu sizlerle paylaşmak istedim.

Sayın Öner, siz söz almak istediniz, buyurun.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Dışişlerinin değerli yetkilileri, konuk Ekonomi Bakanlığımızın Sayın Müsteşar Yardımcısı; şimdi, efendim, Musul'la ilgili kaygılarımızın ciddiyet derecesi çok yüksek. Bu konudaki taleplerimize duyarlı kalınmamasını geçen toplantıda

bir tavır olarak ortaya koymuştuk. Bizim toplantıları boykot diye bir düşüncemiz yok ama tavrımızı da net olarak ortaya koymak, mesajımızı vermek zorunluluğu var.

Sayın Dışışleri Bakanı, Musul Başkonsolosluğu işgal edilmeden "Musul'la ilgili her türlü güvenlik önlemi alınmıştır." dedi. Öyle değil mi arkadaşlar? Nasıl güvenlik önleminin her türlü alınıp alınmadığı? Kırk sekiz saat geçmeden konsolosluk işgal edildi. Aileler tahliye edilmedi, vatandaşlar tahliye edilmedi, personel sayısı azaltılmadı, işgal aşamasında kritik evrakın imha edilmediği de anlaşılıyor ve yetkililerimiz "Bizimkiler rehlin değil, misafir." diyor. Demek ki can güvenlikleri söz konusu değil. İnşallah öyledir ama niye misafir ediliyor? Bir misafir isteği dışında, rızası dışında bu kadar uzun süre alıkonulabilir mi? Dışışleri Bakan Yardımcımız Naci Kuru Bey de Sayın Bakanı gibi "Merak edilecek bir şey yok." diyor. Nasıl merak edilecek bir şey yok? IŞİD terör örgütü ki Hükümet nedense ona "unsur" diyor. Unsurla terör arasında çok fark var. Terör örgütüne "terör örgütü" diyemeyen bir hükümet, esire de esir demiyor "misafir" diyor. Bu kadar kavram kargaşası yaratılır mı, sözlüklerle bu kadar oynanır mı? Sayın Hükümet Sözcümüz de "Kucaklaşma vakti gelmedi." diyor. Kucaklaşma vakti Cumhurbaşkanlığı seçimine kaç gün kala gelecek? Lübnan'da da Hükümetin basiretsiz, tedbirsiz davranışı nedeniyle 2 pilotumuz kaçırılmıştı. Sonra Esad'a yalvarıldı "Kadın mahkûmları bırakın, başka mahkûmları bırakın." Pazarlıklar oldu gizlice.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Ne alakası var, Esad'a kim yalvarmış ya, nerede yalvarma?

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Efendim, müzakereler yürütüldü.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Nereden çıkarıyorsun, nereden şey yapıyorsun ya?

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Ben gerçekleri söylüyorum, öyle rastgele konuşmuyorum.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Rastgele konuşuyorsun.

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Esad'ın bazı mahkûmları serbest bırakması karşılığı pilotlarımız bırakıldı.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Rastgele konuşuyorsun ya!

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Rastgele konuşmuyorum.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Konuşuyorsun. Ne alakası var?

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Ben otuz sekiz yıl valilik ve kaymakamlık yapmış bir kimseyim.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Olabilir, yaptın, yapabilirsin.

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Öyle senin gibi ezbere konuşmam.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Ne ezbere konuşacaksın?

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Ezbere konuşuyorsun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Sen ezbere konuşuyorsun.

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Sadece laf atmayı biliyorsun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Hadi canım!

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Sen hadi!

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Hadi!

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Dışışleri Komisyonundayız. Hangi üslupla konuşacağını bilmiyorsun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Sen nasıl konuşuyorsun ya! "Basiretsiz davranıyor." Yok, bilmem ne falan.

BAŞKAN – Sayın Bak.

Sayın Öner, devam edin.

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Müdahaleyi engelleyin Sayın Başkan lütfen.

Burası güreş minderi değil, burası siyaset meydanı.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Hadi canım.

BAŞKAN – Sayın Bak, Sayın Öner bitirsin, size söz vereyim.

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Burada kaba kuvvet geçmez, fikir geçer.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Sen öyle algılıyorsun kaba kuvveti.

BAŞKAN – Sayın Öner, devam edin siz konuşmanıza.

ALİ HAYDAR ÖNER (İsparta) – Cumhurbaşkanlığı seçimi için bir şova dönüştürölme hazırlığı varsa bu fevkalade ayıp. Millî menfaatler bir kişinin veya bir partinin şovuna alet edilemez, buna da rıza gösterilemez. Orada çocuklar var, orada kadınlar var, orada yaşlılar var, hastalık halleri var, özgürlük sorunu var, özgürlükleri kısıtlanmış durumda. Ayrıca 1.700 kişi kurşuna dizildi. Daha

sonra polisler toplandı, kurşuna dizildi, Türkmenler yerlerinden yurtlarından edildi, orada akrabamız olan Kürtler zor durumdalar, orada bizim Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının akrabaları olan Süryaniler perişan vaziyetler ve biz terör örgütüne “terör örgütü” diyemiyoruz. Artık buna bir son verilmeli, gerçekler kabul edilmeli; ülkemizin, ulusumuzun yüksek menfaatleri doğrultusunda basiretli politikalar izlenmeli.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Söz vermeden önce bir hususa açıklık getirmek istiyorum. Ben bu konuyu burada, gündemde tutmak istemedim ama söz alma hakkınızı da kesmek istemedim. Söylediğiniz birçok hususun, sanıyorum, bir cevabı da var yani bütün bu hususlar kayda geçmekle birlikte, doğru olduğu anlamına gelmiyor, onu hatırlatmak istiyorum. Ve IŞİD terör listesindedir Türkiye’nin, bunu tekrar burada vurgulamak istiyorum.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Yetkililer de beyan etsinler efendim. Terör listesindeyse örgüt “terör örgütü” desinler.

BAŞKAN – Resmî listede yer alan bir terör örgütüdür, El Kaide gibi. O nedenle bunda bir tereddüt olduğunu düşünmüyorum.

Sayın Bak’a söz vereceğim ama Dışişleri Komisyonumuzun gerçekten bir insicamı var, ona riayet etmenizi özellikle rica ediyorum. Fikrinizi belirtebilirsiniz ama lütfen Dışişleri Komisyonunun adabı dışında bir tarzda konuşmayalım. Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyeleri, şimdi, Sayın Başkanımız bir bilgi verdi. Bilgiden sonra, Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili Musul’la ilgili sanki bir tartışma ortamı açmaya yönelik ifadeler kullandı ve Hükûmeti suçlayıcı ifadeler kullandı. Bu IŞİD terör örgütü listesindedir, bu açıklandı. Siz istediğiniz yöne çekiyorsunuz. Bir de şu çok yanlış bir şey ya: “Cumhurbaşkanlığına ne kadar süre kala açıklanacak?” diye böyle bir şeyi asla düşünecek bir hükûmet ve iktidar değil. Millet’in talebi doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı seçimi gerçekleşir. Şovu yapacak olanlar belli. 5 toplantı yapılmış, 5 toplantının 5’ine de gelmeyen şahıs buraya gelip kameralar karşısında şov yapmaya... Şovu kimin yaptığı belli. Dolayısıyla, gündeminde yoksa Dışişleri Komisyonunun görüşülmez. Sayın Başkanımız da ifade etti, Genel Kurula gerekli bilgiler verilecek, uygun zamanda da gerekli toplantıya kişiler çağırılacak. Bu kadar suçlayıcı, yok, “basiretsiz”, rehinelere kurtarılması için Esed’e yalvarılmış gibi, böyle şeyler yok. Esed şunun hesabını... 200 bin kişi öldü Suriye’de. Onun hesabını niye sormuyorsunuz, onun için niye bir kelime söylemiyorsunuz?

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Hepsini söylüyoruz.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Söylüyorsunuz, belli. 200 bin kişi öldü.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Doğruya doğru, yanlışla yanlış diyoruz.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım, istirahat ediyorum.

Buyurun Sayın Şahin.

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) – Sayın Valim, öncelikle, yaptığınız açıklamalarda tabii ki burası özgür bir komisyondur, Türkiye Büyük Millet Meclisidir, herkes dilediğini rahatlıkla konuşabilir. Ancak, bunun bir millî mesele olduğunu bilerek konuşmalarımızı yapmakta yani suçlama dozunu ona göre ayarlamakta da ben açıkçası yarar görüyorum. Biz bütün fikirlere, düşüncelere saygı duyarız, bütün eleştirilere sonuna kadar açığız. Ancak, 40’ı aşkın vatandaşımız bir terör örgütü tarafından rehin tutulmuş, onların can güvenliği en üst düzeyde, hepimizi ilgilendiren bir mesele. Hükûmet de bu yöndeki çalışmalarını büyük bir gizlilik ve büyük bir hassasiyet içerisinde yürüttüğünü her platformda dile getiriyor. Bununla ilgili bir Irak Kriz Komisyonu oluşturuldu ve bu Irak Kriz Komisyonu süreçle ilgili her gün hem medyayı hem kamuoyunu defaatle bilgilendiriyor. Ancak, bütün bunlara rağmen, açıkçası... Yani siz bu devlet kademesinde yıllarca görev yaptınız, buna gerçekten ben saygı duyuyorum. Sizi de bir parlamenter arkadaşım olarak seviyor ve saygı duyuyorum. Ancak şu yaklaşımınız beni ve Hükûmet kanadındaki milletvekillerini gerçekten çok üzüyor. Yani, inanılmaz bir bilgi kirliliği yaratarak sanki Hükûmetle IŞİD arasında bir bağ varmış gibi, sanki Hükûmet oradaki terör örgütünü destekliyormuş gibi bir algı yaratılmaya çalışılıyor. Ortadaki bütün gerçeklere rağmen bunun bu şekilde sürdürülmesi gerçekten benim hem havsalamı zorluyor hem mantığımı yani akla bir türlü sığdıramıyorum. Bu nasıl bir örgüt ki ve nasıl Hükûmetle iş birliği yapıyor ki bundan üç ay önce bu örgüt bizim Halep’teki Anadolu Ajansını basıyor, orayı tahrip ediyor. Bu nasıl bir iş birliğidir ki bunların ele geçirdiği yerleri -ki bunlardan birisi de bizim Karkamış Jarabuls Sınır Kapısı’dır- IŞİD’in ele geçirdiği yerleri Türkiye hemen, Hükûmet olarak hemen oradaki sınır kapılarını biz kapatıyoruz. Bu nasıl bir iş birliğidir ki bu örgüt kalkıp bizim Musul’daki Konsoloslüğümüzü basıyor, 45 insanımızı... Tam rakam 45 midir, bilmiyorum.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – 49.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Artı şoför de...

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) – 49, şoförler. Bu nasıl bir iş birliğidir ki böyle, Türkiye'nin önünü kesecek, Türkiye'yi uluslararası arenada zora sokacak, Hükûmeti Türkiye içerisinde iç politikada zora sokacak bir tavır sergiliyor. Ben bunu anlamakta son derece güçlük çekiyorum. Siz bunları nasıl bunları düşünmeden izah edebiliyorsunuz, bunları öne sürebiliyorsunuz, ben anlamakta son derece güçlük çekiyorum.

Bir kere, bu bizim millî bir meselemizdir. Burada, Sayın Valim, devlet geleneğinden gelen birisi olarak bizim sizden şunu beklemek gibi bir durumumuz var, şöyle bir hakka sahibiz: Böyle bir meselede ülkelerin, vatandaşlarımızın, siyasilerin ortak bir söylem geliştirmesi, ortak bir tavır ortaya koyması gerekir. Yani, Türkiye'nin... Siz gerçekten bizim, siz gerçekten bu iktidarın bir terör örgütüyle iş birliği içerisinde girebileceğini -gerçekten- düşünerek, vicdanen düşünerek mi söylüyorsunuz? Ben çok şey yaptığınızı düşünmüyorum. Vicdanınıza başvurduğunuzda açıkçası... Sizin de yani bunun akla, mantığa, Türkiye'nin siyasi geleneklerine... Sonuçta Türkiye'nin yüzlerce yıldır, binlerce yıldır geliştirdiği bir siyasi gelenek var, düstur var. Biz sıradan bir cumhuriyet, sıradan bir ülke değiliz.

Bu anlamda, açıkçası bizi üzen bu söylemlerinize sizin nezdinizde Cumhuriyet Halk Partisinin biraz daha dikkat etmesinde ben yarar görüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kayatürk, buyurun.

BURHAN KAYATÜRK (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de bu konuya girmek istiyorum çünkü sıkıntısı olan bir kardeşiniz, bir arkadaşınızm.

Öncelikle, bizim Irak'ta iş yerlerimiz var. Irak'ta en büyük mağaza grubu benim kardeşlerimin, ailemin mağaza grubudur. Sadece Erbil'de, Dohuk'ta, Süleymaniye'de değil, aynı zamanda Babil'de, Bağdat'ta, Basra'da, Necef'te, Allah'a hamdolsun ne zaman Amerika basını Irak'taki bir gelişmeyi verse, mesela "Irak ekonomisi geliyor." dediği zaman manşette bizim iş yerlerimiz var, mağazacılık yapıyor orada kardeşlerim. Bu durumda çok büyük bir mağduriyet yaşadığımızı ifade etmeliyim. Bu mağduriyetimizin en önemli sebebi Türkiye'deki arkadaşlarımızın sorumsuz açıklamalarıdır. Ben Sayın Valimi, Sayın Milletvekilimi tenzih ediyorum. Yani, burada ne söylendi, ben yoktum. Ancak, Türkiye'deki açıklamalar bizi bölgede o kadar büyük bir sıkıntının içerisinde soktu ki. Mesela Basra'da bir platform oluşturuldu. Basra'da oluşturulan platform Türk mallarının boykotunu istiyor ve bizim arkadaşlar, benim çok yakın akrabam, kuzenim bu platformun başına ulaşıyor "Hayırdır, sizin derdiniz ne? Üstelik bizim mağazalarımızın bulunduğu yere, çok yakın bir yere pankart asıyorsunuz, 'Türk mallarını boykot edelim.' diyorsunuz." diyor. Onlar da diyor ki: "Siz IŞİD'in elemanlarını, Irak'ın düşmanlarını Türkiye'de tedavi ettiriyorsunuz, hastanelerinde veriyorsunuz ve işte, demeçler, şunlar... Sizin kendi insanlarınızı bunu söylüyor." Tabii, bizimkiler siyaseti çok iyi bilen insanlar değil, ancak buna rağmen "Kardeşim, biz senelerdir PKK'yla da mücadele ediyoruz. Fakat o teröristlerden de yaralanan birileri olduğu zaman Türkiye'de tedavi ediliyor, o tedavi olmak başka meseledir. Türkiye'nin hiçbir terör örgütüyle bir ilişkisi olamaz, Türkiye terörden çok büyük sıkıntı çekti. Türkiye'deki iç siyasette 'Acaba bana burada bir ekmek çıkar mı?' diyen insanların ortaya koyduğu vaveyladır, başka bir şey değildir." diyorlar. Ben de öyle inanıyorum. Bunun üzerine, inanın, platform başkanı para istiyor. "Bizim platforma 100 bin dolar verirsiniz Basra'daki bütün pankartlarımızı indiririz ve bu kampanyayı durdururuz." diyor.

Bence yani tabii ki en önemlisi Suriye'deki 100-150 bin insanın ölmesi. Irak'ta bugün hakikaten sorumsuzca, katillerin ortaya koyduğu vahşet çok daha önemlidir ama Türkiye ekonomisini düşündüğümüz zaman, oradaki o teröristlerin ellerindeki insanların düşündüğümüzde herkesin çok daha sorumlu bir bilinç içerisinde hareket etmesi lazım. Yani, biz Tayyip Erdoğan, AK PARTİ darbe alsın, problem yaşasın da ne olursa olsun, her şeyi söylemeye kendimizi haklı görmemeliyiz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Hükûmet temsilcisi olarak Büyükelçi Esenli bilgi verme talebinde bulundu.

Sayın Öner, isterseniz onu dinleyelim, sonra en son en son sözü size vereyim, toplantıyı kapatalım.

Sayın Esenli, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MURAT SALİM ESENLİ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın milletvekillerim, meslekte otuz seneyi geçirmiş bir diplomat olarak bir konuyu dikkatinize sunmak istiyorum. Bu da öncelikle, diplomatik misyonlarımızın güvenliği, esasen bulundukları ülkelerin verdiği ve sağladığı güvenlikle doğrudan irtibatlıdır. Bulunulan ülkedeki güvenlik şartlarının zor olması durumunda tabii ki ülkemiz gerekli tedbirleri almaktadır. Ancak, tabiatıyla, burada her zaman, bulunduğumuz ülkenin güvenlik unsurlarının bize sağladığı güvenlik esastır. Başkonsolosluğumuzla ilgili olarak biz, ülkemiz bu Başkonsolosluğumuzun tahliyesi için sürece başlamıştık ve iç uygulamalarımız vardır bu boşaltma işlemlerinde ve ayrılma işlemlerinde, bunlar da başlamıştı. Biz, ayrıca, Bakanlık olarak bu tehlikeli bölgeden ayrılmak için en uygun zamanın ne olacağını tespit için biraz beklemiştik. Bu bağlamda da Irak Hükûmetine tabii ki güvenmek durumundaydık çünkü esasen diplomatik misyonlarımızın güvenliğinden sorumlu olan Irak Hükûmeti bize, herhangi bir tehlikenin bu aşamada olmadığını söylemişti. Bir örnek vermem gerekirse, Başkonsolosluğumuzun bulunduğu bu bina Irak Hükûmetinin Musul'un güvenliğinden sorumlu askerî birliğe 150 metre mesafededir. Bu 150 metre mesafedeki askerî unsurun toplamı da 54 bin askerdir ve bu 54 bin asker bize söylenenin hilafına tek kurşun atmadan Musul'u terk etmiştir. Bugün yaşanan krizin temelinde yatan unsurlardan bir tanesi budur, bunu da dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Tabii, bu 54 bin askere karşılık Musul'u işgal eden birliklerin sayısının da 3 binin altında olduğunu...

ŞABAN DİŞLİ (Sakarya) – Bin kişi.

BAŞKAN – 3 binin altında.

BURHAN KAYATÜRK (Van) – İlk etapta bin kişi giriyor.

BAŞKAN - Ama bütün toplam 3 binin altında yani.

Sayın Öner, size de söz vereyim ondan sonra toplantıyı kapatalım.

Aslında biraz Musul konusunu görüşmüş olduk.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) - Sayın Başkan, Sayın Müsteşarıma bir soru soracağım bu konuyla ilgili.

BAŞKAN – Tabii.

İsterseniz sorudan sonra verelim.

Buyurun.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bir tek mermi atmadılar ama bu emri veren Musul Valisi. Aynı Musul Valisi Esil Nuceyfi yanılmıyorsa 3 Haziran günü Ankara'ya geldi, gayriresmî Dışişleri Bakanımızla bir görüşme yaptı, sekiz dokuz gün sonra bu saldırı gerçekleşti. Bu Esil Nuceyfi, Musul Valisinin Türkiye'deki görüşmesiyle ilgili dışarıya bir bilgi de yansımadı. Merak ediyorum, ne görüşüldü ve bu Vali neden bu talimatı verdi o askere de, polise de? Yani, o emri veren kişi bir hafta önce Türkiye'deydi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Esenli, buna cevap verecek durumda mısınız?

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MURAT SALİM ESENLİ - Evet efendim, müsaade ederseniz Sayın Milletvekilimizin sorduğu bu önemli soruya yanıt vereyim.

Tabii, bu görüşmelerin büyük bölümü gizli içeriklidir, onun için ben şu anda bu görüşmenin içeriğini sizinle paylaşabilecek konumda değilim, mazur göreceğinizi umuyorum ancak çekilme emrini veren Nuceyfi değildir, Irak Merkezî Hükûmetidir, bizdeki bilgi.

BAŞKAN – Sayın Öner, size de söz vereyim.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Muhalefet partimiz yoklama istediği için birçok arkadaşımız gitmek durumunda.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Yoklamaya kalırsa, biz geçen ayrıldığımızda 5 kişiydi burası.

BAŞKAN – Hayır, hayır, buranın yoklaması değil de Medisin...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Bak, hiç gündeme getirmedi.

BAŞKAN – Hayır, hayır, Medisi kapatmamak için.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Biz ayrıldığımızda Sayın Başkan+5 kişiydi, hiç gündeme getirmedi Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yok ama tam siz çıkarken içeri girenler oldu.

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) – Sayın Başkan...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Yok Sayın Şahin, birbirimizi biliyoruz, problem yapmadık.

Biz ayrıldığımızda 5 kişi kalmıştı, önemli değil Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ama toplantı...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Ziyarı yok efendim, sonradan imza tamamlanmış olabilir.

BAŞKAN - Hayır, hayır, oylama sırasında yeterli sayı vardı.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Tamam, sorun yapmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Burada olsaydınız görecektiniz.

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) – Biz sizi dinleyelim diye, saygısızlık olmasın diye bekledik.

BAŞKAN – Sayın Öner, fotoğrafla saptadım onun için, ben sağlamcı olduğum için açık yok orada.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Önemli değil efendim, dediniz diye diyorum yoksa hiç gündeme getirmedik yani.

BAŞKAN – Hayır, yoklama derken Genel Kurulun kapanma tehlikesi var onun için bu arkadaşları...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Tamam efendim.

BAŞKAN - Size söz veriyim, kapatalım.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Ben de kısa tutayım.

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Şimdi, Sayın Şahin'e çok teşekkür ediyorum, kendisi sempati duyduğum bir Değerli Parlamenterimiz.

Sayın Kayatürk'le de biraz daha eski hukukumuz var, kendisine olan sempatiimizi, saygımızı bilir.

Sayın Esenli'ye de çok teşekkür ediyoruz.

HASAN KARAL (Rize) - Bu da sempatik Ağabey.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Yok, hayır, o biraz satıyor, ben Genel Kuruldayken de TRT'nin kadrosunda yer alır gibi satıyor. Ben Sayın Bak'la ilişkilerimi yumuşatmak istiyorum, o buna ihtiyaç duymuyor. Hatta ben de Sayın Bak'ın Güreş Federasyonu Başkanıyken teşekkür plaketi de var Çankırı Valisi olarak güreşe katkılarımından dolayı, anımsayacaktır. Yani, ben olumlu davranıyorum ama Sayın Bak nedense alışkanlıklarını terk etmiyor.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Şahsi bir şey değil, Hükûmetle ilgili söylediklerinize söyledim, benimki şahsi değil.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Peki, efendim. Yani benim niyetim olumsuz değil, ben herkese iyi niyetle yaklaşırım ama iyi niyetimi de kötüye kullandırmamaya gayret ederim.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – “Esed'e yalvarıyor.” demek yanlış bir şeydir.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Her neyse... Hâlâ devam ediyor.

BAŞKAN – Yok, yok Sayın Öner, siz bana bakarak konuşun.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Peki, efendim. Siz de solunuzdakine bakarak biraz uyarı yapın lütfen.

BAŞKAN – Yok, ben...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Peki.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Efendim, biz millî bir dava olduğu için bunun üstünde duruyoruz, Ali Haydar Öner'in kişisel meselesi değil ki, Cumhuriyet Halk Partisinin parti meselesi değil ki ülkenin meseli, millî mesele. Bir de, bilgi eksikliği kuşkuya yol açar, şüpheye yol açar. Sayın Esenli bazı konuları açıkladı, itibar ediyoruz ama bu açıklamayı biraz genişletmenin ne sakıncası var? Yani, Türkiye demokratik bir ülke, şeffaflıkla yönetilmesi gereken bir ülke. Hastane görüntülerinden Sayın Ediboğlu söz etti.

Bir başka şey: Allah bütün zalimlerin belasını versin, Esad'ın da, IŞİD'in de. Bizi Esad savunucusu gibi kimse gösteremez. Esad yaptığı zulümlerinin karşılığını da görür, IŞİD de görmeli ve yaptığına da doğru teşhis etmeliyiz.

Zaman dar olduğu için, benim de bir televizyon programına yetişmem lazım, bunu burada keselim ama “açıklık” politikasına süratle geçmeliyiz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Öner.

Sizler tarafından gündeme getirilecek ilave bir husus yok ise Dışişleri Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 21'inci Toplantısını kapatıyorum.

Komisyon üyelerimize teşekkür ediyorum, hayırlı günler diliyorum.

Kapanma Saati: 15.06